

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 110/07-144

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. novembra 2008 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti Ing. J. V., D., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., L., a o sťažnosti RNDr. Š. Š., D.; V. Č., D.; J. V., D.; D. S., D.; Mgr. Ľ. K., D.; J. U., D.; V. V., D.; Mgr. J. Š., D.; L. B., D.; I. T., D.; M. Č., D.; S. Č., D.; I. V., D.; J. S., D.; J. B., D.; M. S., D.; A. D., D.; P. K., D.; A. Č., D.; A. R., D.; A. R., D.; M. O., D.; E. G., D.; Z. V., D.; L. S., D.; D. O., D.; A. T., D.; K. K., D.; A. K., D.; V. Č., D.; A. Č., D.; J. R., D.; M. V., D.; R. V., D.; P. V., D.; T. S., D.; G. P., D.; A. S., D.; L. V., D.; M. Š., D.; M. G., D.; J. V., D.; P. F., D.; I. F., D.; J. V., D.; O. F., D.; K. B., D.; D. U., D.; A. G., D.; J. V., D.; I. L., D.; J. S., D.; P. G., D.; M. J., D.; P. F., D., a P. M., D., všetci zastúpení advokátom JUDr. J. Š., B., za účasti Ing. I. Š., CSc., D.; Š. P., D.; J. U., D.; A. K., D.; V. Č., D., a Ľ. K., D., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva a volieb starostu obce D. konaných 2. decembra 2006 takto

r o z h o d o l :

Voľby starostu obce D. a voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce D. konané 2. decembra 2006 vyhlasuje za neplatné.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2006 doručená sťažnosť Ing. J. V., D. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., L., za účasti Ing. I. Š., CSc., D. (ďalej len „zvolený starosta“); Š. P., D.; J. U., D.; A. K., D.; V. Č., D., a Ľ. K., D. (spolu ďalej aj „zvolení poslanci“), podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva a volieb starostu obce D. (ďalej len „obec“) konaných 2. decembra 2006.

Následne bola ústavnému súdu 13. decembra 2006 doručená sťažnosť RNDr. Š. Š., D. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“), ako neúspešného protikandidáta na post starostu obce; V. Č., D.; J. V., D., a D. S., D. (spolu ďalej aj „kandidáti na poslancov“), ako kandidátov na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva; Mgr. Ľ. K., D.; J. U., D.; V. V., D.; Mgr. J. Š., D.; L. B., D.; I. T., D.; M. Č., D.; S. Č., D.; I. V., D.; J. S., D.; J. B., D.; M. S., D.; A. D., D.; P. K., D.; A. Č., D.; A. R., D.; A. R., D.; M. O., D.; E. G., D.; Z. V., D.; L. S., D.; D. O., D.; A. T., D.; K. K., D.; A. K., D.; V. Č., D.; A. Č., D.; J. R., D.; M. V., D.; R. V., D.; P. V., D.; T. S., D.; G. P., D.; A. S., D.; L. V., D.; M. Š., D.; M. G., D.; J. V., D.; P. F., D.; I. F., D.; J. V., D.; O. F., D.; K. B., D.; D. U., D.; A. G., D.; J. V., D.; I. L., D.; J. S., D.; P. G., D.; M. J., D.; P. F., D., a P. M., D. ako oprávnených voličov (spolu ďalej aj „skupina oprávnených voličov“), všetci zastúpení advokátom JUDr. J. Š., B., ktorou taktiež namietali nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu a volieb do obecného zastupiteľstva obce konaných 2. decembra 2006.

Ústavný súd 27. júna 2007 uzneseniami č. k. PL. ÚS 110/07-20 a PL. ÚS 111/07-50 prijal uvedené sťažnosti na ďalšie konanie a uznesením č. k. PL. ÚS 111/07-50 zároveň spojil konania o týchto sťažnostiach na spoločné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. PL. ÚS 110/07.

Sťažovateľ v I. rade vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 11. decembra 2006 okrem iného uviedol: „... voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu Obce... boli neústavné a nezákonné, pretože výsledok týchto volieb bol ovplyvnený porušením právnych predpisov so silou zákona a v dôsledku tohto porušenia bol nepochybne ovplyvnený výsledok volieb. Konkrétne v krátkom časovom úseku pred konaním volieb bolo porušené ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky, pretože občania boli prihlasovaní k trvalému pobytu v Obci D. do budov, ktoré neboli určené na bývanie, ubytovanie alebo individuálnu rekreáciu. Nebyť porušenia ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 253/1998 Z. z., tak počet voličov by bol iný, pričom výsledok volieb je priamo závislý nielen od prejavenej vôle voličov, ale nepochybne aj od ich počtu. Porušenie uvedeného právneho predpisu potom priamo ovplyvnilo výsledok volieb. V tejto súvislosti bolo porušené aj ustanovenie § 10 písm. a), písm. b) a písm. c) zákona č. 253/1998 Z. z., pretože nebola riadne overená totožnosť osoby, ktorá vykonala hlásenie. Ohlasovňa sa v mnohých prípadoch uspokojila len s predložením fotokópie občianskeho preukazu, ktorý predložila iná osoba ako prihlasovateľ, a to Z. F., bez toho, aby sa aspoň preukázala splnomocnením od občana, ktorého ohlasovňa zaregistrovala k trvalému pobytu v Obci... Ohlasovňa v prípadoch hromadného nahlasovania občanov... nezisťovala vôbec správnosť údajov, platnosť dokladov a splnenie podmienok stanovených zákonom pre zaznamenanie údajov o hlásení pobytu do registra, pretože inak by nebolo možné, aby občania boli zaregistrovaní k trvalému pobytu len na základe treťou osobou predložených úradne neoverených fotokópií občianskych preukazov a do budov, ktoré neboli určené na bývanie, ubytovanie alebo na individuálnu rekreáciu. ...

Pri voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu Obce... neboli podľa názoru navrhovateľa dodržané morálne a zákonné pravidlá slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti. Výsledok volieb bol dôsledkom konaní realizovaných za účelom získania neodôvodnených výhod pre jednotlivých kandidátov, a tým aj spôsobenia ujmy pre protikandidátov rešpektujúcich morálne a zákonné pravidlá politickej súťaže. Cieľom prihlasovania sa občanov k trvalému pobytu v Obci... krátko pred voľbami nebol ich opravdivý záujem trvale sa v obci zdržiavať, ale registrácia k pobytu bola vykonávaná s cieľom vyradiť politického konkurenta zo súťaže. Dôkazom toho je skutočnosť, že

v krátkom časovom období pred voľbami bol k trvalému pobytu v obci zaregistrovaný taký počet občanov, ktorý bol reálne schopný ovplyvniť výsledok volieb a znemožniť voličom, ktorí v obci skutočne trvale bývajú, slobodnou voľbou vybrať si svojich zástupcov a prostredníctvom nich sa zúčastňovať na správe vecí verejných, na správe vecí týkajúcich sa obce, v ktorej žijú. K trvalému pobytu v Obci... sa prihlasovali občania, ktorí pred prihlásením mali trvalý pobyt, zo svojho trvalého bydliska sa reálne neodťahovali a v mnohých prípadoch sa prihlásili k trvalému pobytu do priestorov reálne neobývatelných, prípadne poskytujúcich im kvalitatívne neporovnateľne horšie podmienky na bývanie ako mali predtým. Cieľ prihlásenia sa tak veľkého počtu nových občanov do Obce bol teda jediný, a to ovplyvniť výsledok komunálnych volieb konaných dňa 2. 12. 2006.

Podľa názoru navrhovateľa pri voľbách bolo porušené aj ustanovenie § 10 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí, pretože občania sa k trvalému pobytu prihlasovali aj v dobe tzv. volebného moratória a nakoľko ich vôľa bola ovplyvnená činnosťou ďalších osôb v snahe získať voličov, musela prebiehať volebná kampaň v podobe boja o reálneho voliča, nielen o ovplyvňovanie jeho mienky, aj pred časom stanoveným v § 30 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb.

Ustanovenie § 30 ods. 2 zákona č. 346/1996 Zb. bolo porušené aj tým, že v čase konania volieb do obecného zastupiteľstva a volieb starostu Obce... bol v budove, v ktorej sa konali voľby, vyvesený reklamný plagát protikandidáta navrhovateľa vo voľbách za starostu obce, a to odporcu v I. rade.“

Sťažovateľ v I. rade v sťažnosti ďalej uviedol, že do zoznamu voličov pre voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce bolo zapísaných 363 osôb, avšak necelé tri mesiace pred konaním volieb (8. septembra 2006) bolo na trvalý pobyt v obci prihlásených 179 obyvateľov oprávnených voliť. Podľa jeho slov v deň konania volieb bolo do zoznamu voličov zapísaných 19 osôb, ktorým bol občiansky preukaz vydaný Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v L. (ďalej len „OR PZ“) s vyznačením trvalého pobytu v obci bez toho, aby sa predtým na trvalý pobyt v ohlasovni obce prihlásili.

Na základe uvedeného sťažovateľ v I. rade navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce D. konané dňa 2. decembra 2006 za neplatné.

Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce D. konané dňa 2. decembra 2006 za neplatné.
alebo

Napadnutý výsledok volieb starostu obce D. konaných dňa 2. decembra 2006 zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách starostu obce D. z 2. 12. 2006, ktorým bol za starostu obce zvolený Ing. I. Š., CSc., zrušuje.

Napadnutý výsledok volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce D. konaných dňa 2. decembra 2006 zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách Obecného zastupiteľstva obce D. z 2. 12. 2006, ktorým boli za poslancov obecného zastupiteľstva zvolení Š. P., J. U., A. K., V. Č. a L. K., zrušuje.“

Podaním zo 4. marca 2008 označeným ako „Rozšírenie dôvodov sťažnosti“, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 12. marca 2008, sťažovateľ v I. rade rozšíril dôvody, pre ktoré sú podľa jeho názoru voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce neústavné a nezákonné. Tieto dôvody spočívali v tom, že sčítavania hlasov miestnou volebnou komisiou sa aktívne zúčastnili aj pracovníčky Obecného úradu v D. (ďalej len „obecný úrad“) G. P. a T. S., ktoré však vykonávali funkciu zapisovateľiek a neboli členkami miestnej volebnej komisie. Sťažovateľ v I. rade tvrdí, že „Pri sčítavaní hlasov v miestnej volebnej komisii boli vytvorené štyri skupiny po dve osoby, pričom menované zapisovateľky sčítavali hlasy samostatne ako jedna z takto vytvorených dvojíc“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu 13. decembra 2006 sťažovateľ v II. rade, kandidáti na poslancov a skupina oprávnených voličov okrem iného uviedli: «Sťažovatelia napádajú Voľby starostu a Voľby poslancov obecného zastupiteľstva v Obci. Napádajú ich z dôvodov... závažného podozrenia z manipulovania sa skupinou občanov majúcich aktívne volebné právo pre dané voľby hromadným, v prospech konkrétnych kandidátov organizovaným, prihlasovaním občanov na trvalý pobyt v Obci v rozpore so zákonom

č. 253/1998 Z. z., a tiež... z dôvodu vážneho porušenia zák. č. 346/1990 Zb. nezákonným zápisom občanov do zoznamu voličov v deň konania volieb. ...

V období dvoch mesiacov bezprostredne predchádzajúcich konaniu Volieb starostu a Volieb obecného zastupiteľstva sa počet obyvateľov Obce prihlásených v Obci na trvalý pobyt takmer zdvojnásobil, keď sa zvýšil o 154...

V danom prípade sťažovatelia v skutkovej rovine poukazujú na to, že hromadné prihlasovanie nových obyvateľov Obce pred Vol'bami na trvalý pobyt v Obci jednoznačne vykazovalo... znaky organizovanej aktivity na podporu konkrétnych kandidátov vo Vol'bách starostu aj Vol'bách poslancov obecného zastupiteľstva, pričom existuje dôvodné podozrenie, že sa tak dialo za poskytnutie protihodnoty naverbovaným voličom, a tiež... v rámci urýchleného prihlasovania na trvalý pobyt boli hrubým spôsobom opakovane porušované zákonné pravidlá a podmienky hlásenia trvalého pobytu vyplývajúce zo zák. č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov...

Na základe výsledkov kontroly vedenia evidencie trvalého pobytu Ohlasovňou 1 v D., vykonanej dňa 28. 11. 2006 kontrolnou skupinou... Odboru všeobecnej vnútornej správy Obvodného úradu v L. ... bolo preukázané a zachytené v písomnom zázname z predmetnej kontroly, že Ohlasovňa 1 hromadne prihlasovala na trvalý pobyt v Obci do budov sa súp. č. 111 a súp. č. 72 (obe vo vlastníctve J., a. s.) občanov osobne pri prihlásení neprítomných, pričom zástupkyňa, ktorá predložila vyplnené ohlasovanie lístky nepredložila pracovníčke ohlasovne ani originály či overené fotokópie ich občianskych preukazov, ani písomné plnomocenstvo na takýto právny úkon, ani súhlas vlastníka predmetnej budovy vo forme vyžadovanej zákonom, t. j. buď súhlas vlastníka s úradne overeným podpisom osoby oprávnenej konať za vlastníka budovy, alebo súhlas vlastníka predmetných budov udelený písomne v prítomnosti pracovníčky Ohlasovne 1.

Sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že uvedeným protiprávnym konaním Ohlasovne 1 došlo k preukázateľnému nezákonnému vykonaniu prihlásenia na trvalý pobyt v Obci minimálne u 38 osôb, čo predstavuje spolu v úhrne viac ako 10 % oprávnených voličov okrsku.

Sťažovatelia navyše tiež namietajú, že objekt so súp. č. 72 (budova Pošty vo vlastníctve J., a. s.), v ktorom bolo prihlásených na pobyt najmenej 30 osôb tiež nespĺňa

podmienky vyžadované § 3 ods. 2 Zákona o pobyte občanov, nakoľko ide o nebytové priestory nespôsobilé obývania, v ktorých nemožno prihlásiť občana na trvalý pobyt. ...

V ďalších prípadoch známych sťažovateľom..., ohlasovní neboli predložené listy vlastníctva na preukázanie vlastníka predmetného objektu, ani súhlas vlastníka predmetnej budovy vo forme vyžadovanej zákonom, t. j. buď súhlas vlastníka s úradne overeným podpisom vlastníka budovy, alebo súhlas vlastníka predmetnej budovy udelený písomne v prítomnosti pracovníčky Ohlasovne 1. Súhlas vlastníka vyplnený na ohlasovacom lístku bol v uvedených prípadoch predvyplnený už dňa 02. 11. 2006. Ohlasovňa 1 v tomto prípade rovnako porušila zákonné pravidlá hlásenia a evidencie trvalého pobytu.

Porušenia Zákona o pobyte občanov náhradnou ohlasovňou v rámci Okresného riaditeľstva Policajného zboru v L. (ďalej len „Ohlasovňa 2“). ...

Dňa 01. 12. 2006... však Ohlasovňa 1 bola znova otvorená a teda Ohlasovňa 2 mala podľa § 26a Zákona o pobyte občanov ukončiť svoju zastupujúcu činnosť. Napriek tomu však Ohlasovňa 2 pokračovala v zápise občanov na trvalý pobyt v Obci tiež 01. 12. 2006. Celkovo Ohlasovňa 2 počas obdobia 27. 11. – 01. 12. 2006 evidovala 28 prihlásených na trvalý pobyt v Obci. Sťažovateľovi nie je známy počet občanov, ktorí boli Ohlasovňou 2 evidovaní na trvalý pobyt v Obci dňa 01. 12. 2006, t. j. v rozpore so Zákom o pobyte občanov. Sťažovatelia však predpokladajú, že musí ísť o nezanedbateľný počet prihlásení nakoľko deň pred voľbami, dňa 01. 12. 2006 sa spolu na oboch ohlasovniach prihlásilo na trvalý pobyt v Obci ešte 79 občanov, čo predstavuje viac ako 21 % všetkých voličov zapísaných v zozname voličov v deň konania volieb.

Vzhľadom na túto skutočnosť sťažovatelia považujú aj výkon povinností Ohlasovne 2 ešte dňa 01. 12. 2006 v rozpore s § 26a za veľmi závažné porušenie Zákona o pobyte občanov, ktoré malo zrejme bezprostredný a podstatný dopad na celkový počet oprávnených voličov vo voľbách. ...

Podľa vyjadrenia zapisovateľky miestnej volebnej komisie p. G. P. pre Okrsok, miestna volebná komisia Obce v deň konania volieb dopísala na mieste do zoznamu voličov ďalších 15 voličov, ktorí sa neprezentovali platným občianskym preukazom, ale len potvrdením o trvalom pobyte vydaným ohlasovňou pobytu pre Obec na tlačive „POTVRDENIE O POBYTE“. Takýto postup miestnej volebnej komisie bol v hrubom rozpore s ustanovením § 5 ods. 3 písm. b), ktorý ukladá miestnej volebnej komisii zapísať do

zoznamu voličov v deň konania volieb len osobu,... na základe právoplatného rozhodnutia súdu, alebo... osobu, ktorá platným občianskym preukazom preukáže, že má trvalý pobyt v mieste, ktorý patrí do príslušného volebného okrsku. Zákon o voľbách umožňuje za istej situácie... hlasovať vo voľbách aj osobe bez platného občianskeho preukazu, predpokladom však je, že táto osoba už je riadne zapísaná v zozname voličov, a minimálne jeden člen miestnej volebnej komisie túto osobu pozná, prípadne ju poznajú dve dôveryhodné osoby známe miestnej volebnej komisii. V tomto prípade však neboli uvedené osoby zapísané v zozname voličov, a bez predloženia platného občianskeho preukazu nebolo možné ich do zoznamu voličov dopísať.

Zápis 15 voličov miestnou volebnou komisiou do voličského zoznamu v deň konania volieb v rozpore so Zákonom o voľbách a umožnenie účasti na voľbách týmto osobám predstavuje závažné porušenie Zákona o voľbách, v dôsledku ktorého sa počet voličov v danom volebnom Okrsku v rozpore so zákonom zvýšil z 348 na 363, t. j. cca o 4,31 % oprávnených voličov, čo mohlo mať zásadný vplyv na výsledok Volieb starostu ako aj Volieb poslancov obecného zastupiteľstva. ...

V tomto prípade, pokiaľ sa preukáže v konaní opakované hromadné porušovanie ustanovení Zákona o pobyte občanov nezákonným početným prihlasovaním občanov na trvalý pobyt v Obci v bezprostrednej časovej súvislosti pred konaním Volieb, organizovaným v prospech niektorých z kandidátov na funkciu starostu obce resp. funkciu poslanca bude takýto zásah okrem porušenia zákona, podľa sťažovateľov tiež vážnym porušením Ústavy SR, nakoľko predstavuje zásah priamo do samotnej podstaty volebného práva (tak pasívneho ako aj aktívneho) a do všetkých jeho atribútov, chránených článkom 30 a 31 Ústavy SR.

Zásah do aktívneho volebného práva v danom prípade predstavuje podľa sťažovateľov bezprecedentná ujma na právach sťažovateľov - občanov trvale a dlhodobo žijúcich v obci D. (a majúcich z tohto dôvodu riadne prihlásený trvalý pobyt v Obci) podieľať sa na správe vecí verejných (čl. 30 ods. 1 Ústavy SR) prostredníctvom slobodnej voľby svojich zástupcov, ku ktorej došlo v dôsledku skutočností uvádzaných sťažovateľmi vyššie. Tento zásah mal pritom značnú intenzitu, ktorú možno argumentačne doložiť napríklad aj nárastom počtu voličov zapísaných v zozname voličov Obce pre Voľby, ktorý je

asi dvojnásobný v porovnaní s dlhodobou zásadne stabilným počtom „reálnych obyvateľov“ Obce majúcich v nej trvalý pobyt nielen na účely Volieb.

Zásah do pasívneho volebného práva v danom prípade predstavuje podľa sťažovateľov ujma na právach ostatných kandidátov v predmetných Voľbách, ktorí sa uvedených manipulácií s voličmi nedopustili a spoliehali sa vo voľbách na korektnú demokratickú a slobodnú súťaž politických síl (čl. 31 Ústavy SR).

Nemožno tiež opomenúť skutočnosť, že k podstatným zásahom do aktívneho a pasívneho volebného práva (čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy SR) v rámci volieb ako aj práva na zákonný priebeh volieb (čl. 30 ods. 3) došlo aj porušením Zákona o pobyte občanov zo strany Ohlasovne 2 tým, že dňa 01. 12. 2006 vykonávala túto právomoc v rozpore so zákonom paralelne s Obcou (Ohlasovňou 1), ako aj v dôsledku porušenia Zákona o voľbách miestnou volebnou komisiou, ktorá protiprávne zapísala do zoznamu voličov v deň konania volieb 15 osôb.

Sťažovatelia sú toho názoru, že abstrahujúc od konkrétnych porušení Zákona o pobyte občanov, ako sú rozoberané skôr, v danom prípade ide tiež o konflikt viacerých základných práv, a to konkrétne práva sťažovateľov podieľať sa na správe vecí verejných prostredníctvom slobodnej voľby svojich zástupcov (čl. 30 ods. 1 Ústavy SR) a práva na rovnaký prístup k voleným a iným verejným funkciám (čl. 30 ods. 4 Ústavy SR) na jednej strane a práva občanov, prihlásených v bezprostrednej časovej súvislosti na trvalý pobyt v Obci v nadväznosti na aktivity niektorých z kandidátov, na slobodu pobytu a pohybu, ktorú im zaručuje čl. 23 Ústavy SR na strane druhej. Sťažovatelia poukazujú, že s ohľadom na špekulatívny rozmer výkonu daného práva slobody pohybu a pobytu s cieľom ovplyvniť voľby oproti poskytnutiu určitej výhody, je v danom prípade podľa ich názoru prevažujúci verejný záujem na ochrane aktívneho a pasívneho volebného práva ako základného atribútu slobodnej a pluralitnej demokratickej spoločnosti.»

Na základe uvedeného sťažovateľ v II. rade, kandidáti na poslancov a skupina oprávnených voličov navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Voľby starostu Obce D. konané dňa 02. 12. 2006 sú neplatné.

Voľby poslancov obecného zastupiteľstva Obce D. konané dňa 02. 12. 2006 sú neplatné.“

V doplnení sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. januára 2007, sťažovateľ v II. rade, kandidáti na poslancov a skupina oprávnených voličov uviedli: „... sťažovatelia 2 (V. Č.), 5 (Mgr. L. K.), 6 (J. U.) v konaní vystupujú na jednej strane ako sťažovatelia, a to v rozsahu, v akom ich sťažnosť na neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov obecného zastupiteľstva nesmeruje proti nim samým, ale proti ostatným úspešným protikandidátom, a na druhej strane, v rozsahu, v akom sťažnosť ostatných sťažovateľov smeruje aj proti nim, vystupujú v konaní zároveň ako osoby, proti ktorým táto sťažnosť smeruje.

Táto situácia je odôvodnená tým, že svojou sťažnosťou Sťažovatelia 2, 5 a 6 napadajú z dôvodov uvedených v skoršom podaní ústavnosť a zákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva Obce D. konaných dňa 02. 12. 2006 ako celku, a to aj bez ohľadu na to, že v predmetných voľbách boli úspešnými kandidátmi. Podľa stanoviska Sťažovateľov 2, 5 a 6 ustanovenie §59 ods. 1 Zák. č. 38/1993 Z. z. tento stav nevylučuje.“

Ústavnému súdu bolo 3. októbra 2007 doručené podanie časti sťažovateľov patriacich do skupiny oprávnených voličov označené ako „Prehlásenie“, v ktorom uviedli: „Vzhľadom k tomu, že súčasný starosta Ing. Mgr. I. Š. CSc. spolu s poslancami vedú obec k spokojnosti väčšiny obyvateľov, čo sa o. i. prejavilo aj na jej vzhľade, rozhodli sme sa stiahnuť našu sťažnosť proti neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu a poslancov obecného zastupiteľstva Obce D. konaných 2. 12. 2006, zo dňa 12. 12. 2006.“ „Prehlásenie“ podpísalo deväť oprávnených voličov: 1. G. P., 2. L. B., 3. A. D., 4. I. L., 5. P. F., 6. E. G., 7. O. F., 8. P. F. a 9. J. R. Keďže napriek prejavenej vôli menovaných, kvórum ostatných sťažovateľov, ktorí podali sťažnosť ústavnému súdu ako skupina oprávnených voličov a neprejavili vôľu vziať sťažnosť späť, nestratilo aktívnu legitimáciu vo vzťahu k podaniu sťažnosti ústavnému súdu, ústavný súd o tejto sťažnosti naďalej konal.

Na základe výzvy ústavného súdu z 23. marca 2007 sa k veci vyjadril zvolený starosta obce listom z 12. apríla 2007 doručeným ústavnému súdu 16. apríla 2007, v ktorom uviedol: „Voľby do samosprávy obce D. dňa 3. 12. 2006 (správny údaj je 2. decembra 2006,

pozn.) nepovažujem za neústavné a nezákonné. Nemám vedomosť o tom, že by pri voľbách v obci D. bol porušený volebný zákon.

Sťažovatelia v sťažnosti podanej na Ústavný súd Slovenskej republiky poukazujú na občanov, ktorí zmenili trvalý pobyt. Žiadna právna norma Slovenskej republiky ale neobmedzuje právo občana zvoliť si trvalý pobyt, a to ani v súvislosti s prípravou a priebehom volieb. Dokonca túto skutočnosť potvrdzuje i zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí tým, že umožňuje občanov i dodatočne zapísať do zoznamu voličov dôsledku zmeny ich trvalého pobytu. Občanovi, ktorý je prihlásený na trvalý pobyt v obci vzniká právo na zápis do zoznamu voličov. Volieb v obci D. sa zúčastnili len osoby, ktoré boli zapísané v zozname voličov. Do zoznamu voličov boli zapísané iba tie osoby, u ktorých boli splnené podmienky zapísania, a to podmienky predpokladané platným právnym poriadkom. Mám za to, že ak ohlasovňa neodmietla prihlásiť občanov k trvalému pobytu, tak títo splnili zákonné podmienky.

Sťažnosť považujem za účelovú s cieľom destabilizovať situáciu v našej obci. Túto domnienku potvrdzuje aj to, že jedna zo sťažovateľiek p. G. P. ... sa sama sťažuje na seba, že údajne porušovala pravidlá prihlasovania občanov na trvalý pobyt v obci a následne potvrdila zákonnosť volieb svojim podpisom na zápisnici volebnej komisie ako zapisovateľka.

K 3. 12. 2006 bolo v obci prihlásených 363 obyvateľov. Z trvalého pobytu sa k 11. 4. 2007 odhlásilo 54 obyvateľov. Z tohto počtu sa 30 obyvateľov odhlásilo z objektu č. 88, ktorého majiteľom je Ing. J. V., neúspešný kandidát na starostu. Všetci títo boli do obce prihlásení dňa 1. 12. 2006 t. j. deň pred konaním volieb. Podotýkam, že objekt č. 88 je neobývatel'ný.“

Na základe výzvy ústavného súdu z 24. augusta 2007 sa k prijatým sťažnostiam vyjadril V. Č. (proti nemu smerovala sťažnosť sťažovateľa v I. rade ako proti zvolenému poslancovi, ale bol zároveň jedným zo sťažovateľov patriacich medzi kandidátov na poslancov) listom zo 4. septembra 2007, v ktorom okrem iného uviedol:

«Napriek tomu, že som bol vo voľbách úspešne zvolený za poslanca OZ..., s priebehom volieb som ako občan SR absolútne nespokojný, nakoľko boli porušené elementárne zákony tohto štátu – nevraviac o etickom rozmere.

Mám závažné podozrenie, že v mesiacoch november – december dochádzalo k hromadnému, v prospech konkrétnych kandidátov organizovaným prihlasovaním občanov na trvalý pobyt v obci – a to v rozpore so Zákonom č. 253/1998 Z. z., ako aj Zák. č. 346/1990 Zb. nezákonným zápisom občanov do zoznamu voličov v deň konania volieb.

Nakoľko v posledných rokoch sa počet obyvateľov obce stabilne pohyboval okolo čísla 180, je zarážajúce, že napr. 1 deň pred voľbami sa na trvalý pobyt v obci nahlásilo až 72 nových „obyvateľov“. Tieto organizované aktivity akciovej spoločnosti J., ktorá sľúbila za prihlásenie sa celosezónne lyžiarske lístky zadarmo ako odmenu, sú podľa môjho názoru v rozpore so zákonom. Resp. spôsob, akým bolo prihlasovanie vykonané pracovníčkou tejto firmy p. Z. F. bolo v závažnom rozpore so zákonom.

Je zarážajúce, že novonahlásení obyvatelia, o. i. napr. J. O. verejne vykrikujú, že za nahlásenie a účasť na voľbách so zakrúžkovaním vopred daných mien dostali celosezónne lístky a iné výhody,... takto isto postupovala aj jeho žena, p. M. O., ktorá sa takisto kvôli výhodám prihlásila na trvalý pobyt v našej obci...

Pretože nahlasovanie pred voľbami nabralo masové rozmery, rozhodli sme sa traja bývalí poslanci... podať podnet na prokuratúru v L. ohľadom zákonnosti postupu nahlasovania na trvalý pobyt. Až po voľbách, 15. januára 2007 prišla odpoveď... prokurátorky okresnej prokuratúry stým, že náš podnet bol opodstatnený a proti záznamom ohlásení pobytu občanov podala protesty prokurátora s návrhom na ich zrušenie, pretože neboli vykonané v súlade so zákonom. Bohužiaľ to už bolo neskoro, pretože novonahlásená väčšina si vo voľbách odhlasovala svojho starostu aj väčšinu poslancov. A tak sa starostom stal Ing. Mgr. I. Š., CSc. ..., ktorého drvivá väčšina domácich ani nepoznala, pretože on sám sa nahlásil na trvalý pobyt pár mesiacov pred voľbami...

Pokiaľ ide o uznesenie ÚS SR ohľadom sťažnosti Ing. J. V., nemám žiadne námietky a plne s ním súhlasím a rešpektujem.

Pokiaľ ide o uznesenie ÚS SR ohľadom sťažnosti RNDr. Š. Š. a spol. (55 obyvateľov), súhlasím s ním okrem bodu č. 2, kde návrh na vydanie predbežného opatrenia bol odmietnutý. ...

S priebehom komunálnych volieb boli nespokojní takmer všetci - dokonca na sťažnosť ÚS SR sme sa podpísali traja zo zvolených kandidátov za poslancov (celkovo je

poslancov 5) – V. Č., E. K., J. U. J. U. voľby na poslancov vyhral, E. K. skončila druhá - napriek tomu to podpísali, pretože to nebolo ani podľa nich všetko v súlade so zákonom.»

Listom z 11. septembra 2007 sa na výzvu ústavného súdu k veci vyjadril zvolený poslanec – Š. P., ktorý vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Je paradoxom a absurditou, že práve Ing. J. V. bol prvý z kandidátov na starostu obce, ktorý prihlásil svoju rodinu a viacerých priateľov, bývajúcich v L. k trvalému pobytu v obci D., len aby vyhral voľby. ...

Sťažovateľ je teda hlavný manipulátor volieb. ...

Ing. J. V. v zásade nemá najmenšie morálne právo uchádzať sa o funkciu starostu v obci D., pretože v obci vôbec nebýva, iba podniká v oblasti cestovného ruchu a v skutočnosti býva v L. i so svojou rodinou. ...

Je to absurdné a považujem to za porušenie mojich ústavných práv, aby som sa ja kvôli špekulantovi a manipulátorovi zúčastňoval opakovane volieb (až kým ich on napokon nevyhrá).

2) Z obsahu jeho sťažnosti vyplýva, že manipuláciu s trvalými pobytmi realizovali priaznivci jeho protikandidáta. Nie je to pravda! Ing. V. bol prvý, ktorý spustil mašinériu prihlasovania sa k trvalému pobytu ľuďmi, ktorí v obci nebývajú. Verejne sa k tomu priznal a je pripravený podobný scenár zopakovať, ak by Ústavný súd vyhlásil opakované voľby.

3) Pravdou je, že viacerí mladí ľudia nebývajúci v D., keď videli počínanie Ing. V. ..., tak sa začali aj oni prihlasovať k trvalému pobytu v obci so zdôvodnením, že nechcú, aby... Ing. J. V., bol starostom obce D. ...

V čase volebného moratória nebol v budove konania volieb ani nikde inde žiadny plagát protikandidáta.“

Zvolení poslanci Mgr. E. K. a J. U. sa k veci vyjadrili listami zo 7. septembra 2007 a z 9. septembra 2007, v ktorých zhodne uviedli, že so sťažnosťou sťažovateľa v II. rade „súhlasia“, pretože aj oni sú v tejto sťažnosti sťažovateľmi patriacimi do skupiny oprávnených voličov. Ďalej uviedli, že nemajú pripomienky ani k sťažnosti sťažovateľa v I. rade, pretože „sa snaží na Ústavnom súde Slovenskej republiky docieľiť rovnakú

nápravu ako “ oni svojou sťažnosťou. Svoje označenie v sťažnosti sťažovateľa v I. rade ako odporcov považovali „*len za procesné označenie účastníka konania*“.

Podaním z 18. septembra 2007 sa k veci prostredníctvom svojho právneho zástupcu opäť vyjadril zvolený starosta, ktorý okrem iného uviedol:

«a) ... Zákon o voľbách do orgánov samosprávy v platnom znení, zákon o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a ani žiadny iný právny predpis nestanovujú povinnosť občana v určenej lehote pred voľbami do samosprávnych orgánov vykonať zmenu trvalého pobytu. ... Občania teda môžu slobodne a bez zákonných obmedzení zmeniť svoj trvalý pobyt kedykoľvek najneskôr však do doby, v ktorej je ešte možné zapísať ich do zoznamu voličov oprávnených hlasovať v príslušnom volebnom okrsku.

b) ... možno konštatovať, že vo väzbe na voľby do orgánov samosprávy v súčasnom období neexistuje z hľadiska výkonu, slobody pohybu a pobytu žiadne obmedzenie a teda migrujúci občania do D. pred uskutočnením volieb do obecného zastupiteľstva ako aj volieb starostu len plne realizovali ústavné právo, ktoré je im garantované. Znamená to, že ak spĺňali podmienky uvedené v § 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy, malo im byť plne umožnené zúčastňovať sa na správe verejných vecí a to priamo, príp. voľbou svojich zástupcov. Motívy, ktoré viedli niektorých občanov k zmene bydliska nie sú z hľadiska posudzovania sťažnosti v kontexte chápania základných práv a slobôd dôležité. ...

c) ... Vecné námietky spočívajúce v aktivitách jednotlivých kandidátov smerujúce k podozreniam o ovplyvňovaní volieb nie sú vecne preukázané a v sťažnosti nie sú uvedené žiadne skutočnosti, ktoré by tomu nasvedčovali. Navyiac, voľby sa aj podľa záznamu volebnej komisie uskutočnili v súlade so zákonom, teda volilo sa tajne a z tohto pohľadu bez preukázania konkrétnych skutočností možno len ťažko uveriť podozreniam o „verbovaní voličov“. Argumentácia sťažovateľov... o „znakoch organizovanej aktivity na podporu konkrétnych kandidátov vo voľbách starostu a voľbách poslancov obecného zastupiteľstva“ je nepresvedčivá najmä s ohľadom na to, že pred voľbami sa vo všetkých demokratických krajinách zabezpečuje voľná súťaž všetkých politických síl a jej súčasťou je aj volebná kampaň. Zrejme len ťažko v tomto prípade možno žiadať zrušenie volieb starostu a volieb obecného zastupiteľstva s odkazom na domnienky o poskytovaní protihodnoty bez uvedenia jediného konkrétneho dôkazu. Ak sa vo volebnej kampani argumentovalo „zabezpečením

d'alsieho rozvoja zimných športov v regióne“ zrejme išlo o prezentáciu programu kandidátov uchádzajúcich sa o mandát poslanca, príp. starostu.

d) K argumentácii súvisiacej s dopísaním 15 kandidátov na zoznam voličov v deň volieb uvádzame nasledovné: ... Poukazujeme najmä na skutočnosť, že dôvodom na dopísanie osoby do zoznamu okrskovou volebnou komisiou je preukázanie trvalého pobytu pričom zákon ako formu preukazovania uvádza najbežnejší spôsob preukazovania trvalého pobytu a to je predloženie občianskeho preukazu. V tomto smere poukazujeme na judikát Ústavného súdu SR PL. ÚS 28/1994: občianovi, ktorý splnil podmienku trvalého pobytu v obci podľa zákona č. 135/1982 Zb. vzniká podľa § 6 ods. 1 zák. č. 346/1990 Zb. právo na zápis do zoznamu voličov danej obce a podľa § 31 ods. 2 citovaného zákona aj právo hlasovať. V súvislosti s prípravou a priebehom volieb nemožno obmedziť právo občana zvoliť si nový trvalý pobyt.

Súčasne však treba konštatovať, že podľa zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov SR a registri obyvateľov SR v znení neskorších predpisov, konkrétne podľa § 10 písm. f) ohlasovňa pri hlásení pobytu občana vydá občanovi potvrdenie o pobyte. Znamená to, že ohlasovňa neurobí priamo zmenu v občianskom preukaze, pretože to technicky v súčasnom období nie je možné, ale až následne na základe vydaného potvrdenia o trvalom pobyte si občan môže zmeniť občiansky preukaz. ... Teda podľa našej mienky podstatnou skutočnosťou podľa § 5 ods. 3 písm. b) zákona o voľbách do orgánov samosprávy je preukázanie trvalého pobytu v mieste, ktoré patrí do volebného okrsku, pričom sa tak môže stať v dvoch formách a to buď občianskym preukazom alebo potvrdením o pobyte vydaným podľa § 10 ods. 1 písm. f) zákona č. 253/1998 Z. z, ktorým sa preukáže trvalý pobyt a občianskym preukazom, ktorým sa preukáže totožnosť. Podľa dostupných informácií z miesta konania volieb, sa tak aj stalo a všetci voliči sa preukazovali nielen „potvrdením o pobyte“ aj občianskym preukazom. ...

V tejto súvislosti sa žiada uviesť nasledovné: dňa 1. 12. 2006 sa na trvalý pobyt v budove, ktorá má súpisné číslo 88 D., prihlásilo celkom 49 občanov. Drvivá väčšina z nich sa po voľbách, v mesiacoch december až január, odhlásila z trvalého pobytu v D. ... Majiteľom tejto budovy je jeden zo sťažovateľov - Ing. J. V. Budova v tom čase bola v dezolátnom stave, bez okien, dverí, bez postelí so zatekaním do interiérov. Je zrejme, že práve časť týchto občanov nestihla uskutočniť všetky potrebné úkony a ak je v sťažnosti

označených 15 ľudí, ktorí sa popri občianskom preukaze museli preukazovať aj potvrdením o pobyte vydaným ohlasovňou, je vysoko pravdepodobné..., že sa jednalo o občanov, ktorých na svoju, bývania nespôsobilú nehnuteľnosť „ubytoval“ a súhlasil s nahlásením na trvalý pobyt práve jeden zo sťažovateľov. To len svedčí o zámere samého sťažovateľa už pred voľbami, dosiahnuť v konečnom dôsledku zmarenie volieb a silne indikuje aj možnosť opakovania posudzovanej situácie v budúcnosti.

e) K postupu pracovníkov jednotlivých ohlasovní sa nevyjadrujeme, lebo predpokladáme, že vydané „potvrdenie o pobyte“ podľa § 10 ods. 1, písm. f) zák. 253/1998 Z. z. bolo vydané orgánom k tomu príslušným, nadaným právomocou vydať takúto listinu a má všetky zákonom stanovené náležitosti; pokiaľ sa nepreukáže opak možno predpokladať, že ide o pravdivú a pravú listinu. Ak by aj bolo v inom konaní preukázané, že zamestnanci jednotlivých ohlasovní vydali „potvrdenie o pobyte“ v rozpore s ich kompetenciou alebo inak porušili zákon a v dôsledku toho by došlo k spochybneniu pravosti vydaných „potvrdení o pobyte“ týkalo by sa to zrejme iba už vyššie uvedených 49 občanov, ktorí sa prihlásili k trvalému pobytu dňa 1. 12. 2006, teda deň pred voľbami. S ohľadom na výsledky volieb by takáto situácia nemala žiadny vplyv na výsledky volieb, ba naopak víťazstvo zvoleného starostu by mohlo byť ešte výraznejšie.

f) Sťažovatelia na viacerých miestach používajú výrazy ako poskytnutie „protihodnoty za hlasovanie“, alebo „v podobe kupovania voličských hlasov“. Ani na jednom mieste v sťažnosti sa však nenachádza ani jeden konkrétny dôkaz, ktorým by svoje podozrenia preukázali.

Záver: ako vyplýva z predchádzajúceho textu, počas volieb 2. 12. 2006 v obci D. nedošlo k porušeniu žiadneho zo základných práv. ... Pri posudzovaní sťažnosti možno konštatovať, že sťažovatelia nerozlišujú medzi volebnou kampaňou, ktorej obsahom je aj prezentácia programov jednotlivých kandidátov ako súčasť slobodnej súťaže politických síl a prípadným nezákonným postupom (kupovaním) proti voličom. Indície, ktoré boli uvedené v sťažnostiach nie sú podložené dôkazmi. ...

S ohľadom na uvedené navrhujeme sťažnosti sťažovateľov RNDr. Š. Š. a spol. ako aj sťažnosti Ing. J. V. proti Ing. I. Š. a spol. nevyhovieť.»

Podaním z 1. októbra 2007 sa k sťažnostiam vyjadril zvolený poslanec – A. K., ktorý okrem iného uviedol: „Ku konkrétnym okolnostiam priebehu volieb ako aj k osobám sťažovateľov som sa rozhodol nevyjadrovať, aj keď tieto skutočnosti považujem vo veci za závažné, ale sú pre rozhodovanie ÚS irelevantné.

Napriek tomu chcel by som upozorniť, že prípadné zrušenie volieb by zásadne skomplikovalo situáciu v D., ktorá nutne potrebuje funkčný obecný úrad s kompetentnými a uvedomelými osobami, ktoré sú schopné zabezpečiť zdravý rozvoj obce, ktorá tu dlhé roky stagnuje. ...

Doporučujem, aby ÚS SR v záujme spravodlivého rozhodnutia spoznal všetky pravdivé okolnosti a skutočnosti, a nedôveroval bez overenia zavádzajúcim informáciám, ktoré uvádzajú sťažovatelia. “

Prílohu listu zvoleného poslanca A. K. tvorilo „Vyjadrenie k ústavným sťažnostiam podľa výzvy súdu“, v ktorom uviedol „Dôvody neoprávnenosti podaných sťažností“. Tieto videl v ich „formálno-právnych“ nedostatkoch, ku ktorým na záver dodal: „Samotný akt prieskumu volieb súdom je činnosť abstraktná, pretože postráda materiálnu oporu, na základe ktorej by súd pracoval s údajom v podobe hlasovania konkrétnych ľudí, (zásada tajnosti hlasovania) čo len poukazuje na známu skutočnosť, že chovanie voličov nemožno nikdy predvídať, a preto ani akýkoľvek záver o pochybení nemôže naplňovať ďalšiu náležitosť, o preukaznosti záveru, že nebyť protiprávnosti došlo by k inému volebnému výsledku, pretože len a práve vtedy by bola sťažnosť teoreticky oprávnená.

Domnievame sa, že tak k radikálnemu záveru, ktorým by ústavný súd vyhlásil voľby za neplatné je možné dospieť jednak vtedy, keď by išlo o neplatnosť hlasovania (vek, spôsobilosť) alebo neplatnosť kandidáta (vek, spôsobilosť) a nie v prípade administratívnych konvalidovateľných pochybení organizačnej povahy.

... preto sa domáhame aby sťažnosti sťažovateľov boli zamietnuté. “

Ústavný súd v rámci dokazovania vyžiadal ďalšie písomné dôkazy od príslušných inštitúcií.

Okresná prokuratúra L. (ďalej len „okresná prokuratúra“) podaním z 21. júna 2007 doručeným ústavnému súdu 22. júna 2007 oznámila, že „... *podala v súvislosti s prihlasovaním občanov k trvalému pobytu v obci D. celkom 47 protestov. Všetkým podaným protestom starosta obce D. I. Š. vyhovel.*“. Zároveň okresná prokuratúra oznámila, že prihlasovanie občanov na trvalý pobyt v obci v mesiacoch október a november 2006 je predmetom trestného konania, v ktorom OR PZ uznesením zo 14. mája 2007 pod ČVS: ORP-472/OdV-LM-2006 začalo podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Podľa zistenia ústavného súdu bolo uvedené trestné stíhanie uznesením OR PZ zo 16. augusta 2007 ČVS: ORP-472/OdV-LM-2006 podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavené z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. septembra 2007. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že konanie podozrivej osoby nenaplnilo znaky skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý bolo trestné stíhanie začaté, a rovnako ani znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 Trestného zákona.

Z listu obecného úradu č. j. 72/2007 zo 6. marca 2007 doručeného okresnej prokuratúre 7. marca 2007 vyplýva, že obec vyhovel 45 protestom prokurátorky okresnej prokuratúry z 15. januára 2007, čo odôvodnila takto: „*Prokurátorka Okresnej prokuratúry v L. uvedenými protestmi prokurátora namietala zákonnosť záznamov o hlásení pobytu v evidencii občanov obce D. u týchto osôb: ...*

Týmito záznamami v evidencii pobytu občanov obce bol porušený zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky najmä v ustanovení § 10 písm. c), pretože záznamy boli vykonané bez preukázania splnenia zákonom stanovených podmienok.

Pretože obec vykonala záznamy v rozpore so zákonom vyhovel protestom prokurátora.“

Na základe žiadosti z 23. marca 2007 bol ústavnému súdu 5. apríla 2007 doručený záznam z kontroly vedenia evidencie pobytu ohlasovňou trvalého pobytu obecného úradu z 28. novembra 2006, ktorý bol spracovaný Obvodným úradom v L., odborom všeobecnej vnútornej správy. Z obsahu záznamu vyplynuli tieto relevantné skutočnosti: „... *V prípade prihlasovania do Telekomunikačnej budovy súp. číslo 72 predložila prihlasovacie lístky za všetkých 30 osôb p. F. Rovnako predložila prihlasovacie lístky za 8 osôb do budovy Správa akciovej spoločnosti SKI J. súp. číslo 111. Splnomocnenie na zastupovanie prihlásených osôb nepredložila.*

... Totožnosť osôb je overovaná podľa predložených občianskych preukazov. Fotokópie občianskych preukazov sú priložené ku prihlasovacím lístkom na trvalý pobyt. Súhlas vlastníka budovy v prípade súp. čísla 111 a 72 už bol potvrdený pečiatkou a podpisom na prihlasovacom lístku na trvalý pobyt, ktorý predložila p. F. Vlastník teda neprejavil súhlas priamo na ohlasovni.“

Ústavný súd vzhľadom na obsah sťažností požiadal OR PZ o vyjadrenie k nimi vykonávanému prihlasovaniu občanov na trvalý pobyt v obci. Riaditeľ OR PZ vo vyjadrení z 29. marca 2007 doručenom ústavnému súdu 3. apríla 2007 uviedol: „*Zabezpečenie vybavovania občanov na oddeleniach dokladov odboru poriadkovej polície Okresných riaditeľstiev Policajného zboru bolo vykonané na celom území Slovenskej republiky na základe pokynu prezidenta Policajného zboru č. p.: PPZ-804/ODE-2006 zo dňa 30. 10. 2006, ktorý bol na podmienky Žilinského kraja rozpracovaný pokynom riaditeľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Ž. č. p.: KRP-618/R-2006 zo dňa 9. 11. 2006. Na základe tohto pokynu oddelenie dokladov odboru poriadkovej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v L. na vytvorenie podmienok pre účasť voličov vo voľbách do orgánov samosprávy obcí vyhlásených na soboru dňa 2. 12. 2006 zabezpečilo pre občanov stránkové hodiny nasledovne: - 30. 11. 2006 od 07.00 hod. do 12.00 hod. a od 13.00 hod. do 15.30 hod., - 1. 12. 2006 od 07.30 hod. do 15.00 hod.*

Riaditeľ Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Ž. na základe pokynu prezidenta Policajného zboru uložil riaditeľovi Okresného riaditeľstva Policajného zboru v L. vybaviť všetkých žiadateľov o vydanie občianskeho preukazu a v prípade, že horeuvedené hodiny by

nestačili bol povinný riešiť situáciu podľa potreby aj ďalším rozšírením stránkových hodín. O rozšírení stránkových hodín bola informovaná verejnosť prostredníctvom regionálnych médií.

Oddelenie dokladov odboru poriadkovej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru vykonalo všetky úkony s evidovaním a ohlasovaním pobytu občanov v súlade so zákonom o pobyte občanov.“

Na základe žiadosti ústavného súdu obecny úrad zaslal zoznam oprávnených voličov, ktorí sa v krátkom časovom období pred konaním volieb prihlásili na trvalý pobyt v obci s vyznačením tých, ktorí sa v období po voľbách z tohto pobytu odhlásili. Z predloženého zoznamu doručeného ústavnému súdu 26. októbra 2007 vyplývajú tieto skutočnosti:

V priebehu októbra 2006 sa na trvalý pobyt v obci prihlásilo 18 obyvateľov (dvaja do budovy so súp. číslom 43, dvaja do budovy so súp. číslom 88, dvaja do budovy so súp. číslom 97, dvaja do budovy so súp. číslom 98, štyria do budovy so súp. číslom 111, dvaja do budovy so súp. číslom 226, štyria do budovy so súp. číslom 309). V novembri 2006 sa na trvalý pobyt v obci prihlásilo 87 obyvateľov (piati do budovy so súp. číslom 42, dvaja do budovy so súp. číslom 43, 35 do budovy so súp. číslom 72, 25 na adresu so súp. číslom 76, jedenásti do budovy so súp. číslom 111, šiesti do budovy so súp. číslom 203 a dvaja do budovy so súp. číslom 205). V decembri 2006 sa na trvalý pobyt obci prihlásilo 72 obyvateľov (po jednom do budovy so súp. číslom 41, 48, 49, 55, 76 a 211, po dvoch do budovy so súp. číslom 38, 53, 105 a 111, štyria do budovy so súp. číslom 5, piati do budovy so súp. číslom 44 a 49 do budovy so súp. číslom 88).

Z predloženého zoznamu ďalej vyplynulo, že po voľbách sa do októbra 2007 z trvalého pobytu odhlásilo celkom 64 obyvateľov, a to v decembri 2006 – 24 obyvateľov, v januári 2007 – 12 obyvateľov, vo februári 2007 – šesť obyvateľov, v marci 2007 – sedem obyvateľov, v apríli a októbri 2007 – po štyroch obyvateľoch, v máji, júni a septembri 2007 – po jednom obyvateľovi a v júli a auguste 2007 – po dvoch obyvateľoch.

Ústavný súd vypočul v predmetnej veci svedkov: G. P., L. B., J. O., Z. F., T. F., P. Š. a V. K. Výsluch uskutočnil 20. mája 2008 sudca spravodajca Juraj Horváth v priestoroch ústavného súdu. Prítomní boli aj sťažovatelia v I. a II. rade, V. Č. – kandidát na poslanca

a zvolený poslanec, V. Č. zo skupiny oprávnených voličov, ich právni zástupcovia, zvolený starosta, jeho právny zástupca a zvolení poslanci obecného zastupiteľstva A. K. a Š. P.

Pred samotným výsluchom svedkov bolo umožnené sťažovateľom a odporcom vyjadriť sa k veci.

Právni zástupcovia sťažovateľov zhodne uviedli, že trvajú na podaných sťažnostiach v plnom rozsahu a nemajú k sťažnostiam čo dodať.

Sťažovateľ v I. rade na začiatku svojho vyjadrenia pripomenul, že v deň konania volieb bolo na trvalý pobyt v obci prihlásených a do voličského zoznamu zapísaných 19 obyvateľov – voličov, ktorým bol vydaný občiansky preukaz. Podľa jeho názoru boli voľby zmanipulované za účelom získania ekonomického a politického vplyvu na území obce zvoleným starostom. Tomu má svedčiť aj skutočnosť, že v krátkom období pred konaním volieb sa pôvodný počet 180 oprávnených voličov zapísaných do zoznamu voličov rozrástol o ďalších 140, ktorí však neboli prihlasovaní na trvalý pobyt zákonne súladným spôsobom. Sťažovateľ v I. rade potvrdil, že je vlastníkom budovy so súp. číslom 88, do ktorej sa s jeho súhlasom 1. decembra 2006 prihlásilo na trvalý pobyt približne 40 obyvateľov. Na ozrejmienie tejto okolnosti uviedol: *„Vzhľadom na to, že sme mali prehľad koľko ľudí sa prihlasuje z druhej strany, a mali sme obavy o ovládnutie obce, snažili sme sa aj my vyrovnať ten stav, avšak z obavy o ďalší chod obce.“* Vedomosť o tom, či sa niektorí z prihlásených v období po voľbách z tohto pobytu na súp. čísele 88 odhlásili, nemal. Do budov, ktoré patria spoločnosti J., a. s., D. (ďalej len „J., a. s.“), sa podľa jeho slov na trvalý pobyt prihlásilo približne 80 obyvateľov, ktorým za to, že budú voliť zvoleného starostu obce, boli prisľúbené *„volné lístky na lyžovanie“*. Podľa jeho vedomostí (*„z počutia“*) tieto lístky aj dostali. Tento *„proces“* mal *„organizovať“* člen predstavenstva spoločnosti J., a. s., zvolený poslanec A. K., a pán D., ktorý sa taktiež mal zúčastňovať na prihlasovaní obyvateľov.

Sťažovateľ v I. rade na otázky právneho zástupcu zvoleného starostu odpovedal, že on sa na trvalý pobyt v obci prihlásil v roku 1999 alebo 2000, ďalej že budova so súp. číslom 88 nie je v súčasnosti obývatel'ná, ale v roku 2006 bola obývatel'ná iná budova

stojaca vedľa nej, a to „budova č. 88a“. Opätovne zopakoval, kto sa podieľal na prihlasovaní obyvateľov do budov patriacich spoločnosti J., a. s.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov *«koho myslel... tým množným číslom „cítili sme sa ohrození“»*, sťažovateľ v I. rade odpovedal, že to boli obyvatelia, ktorí sa následne prihlásili na trvalý pobyt do nehnuteľnosti so súp. číslom 88 a k ich prihlasovaniu došlo za účelom vytvoriť *„protiváhu proti tým, čo sa prihlasovali za akciovú spoločnosť J. ... a že táto protiváha zabezpečí taký chod v obci, aký sme chceli“*. Dodal však aj to, že voliči *„mali slobodnú voľbu, koho majú voliť“*, a že k tomuto nebol *„žiadny politický program... Účelom bolo, aby boli voľby zobjektivizované“*.

K otázke porušenia volebného moratória umiestnením volebného plagátu zvoleného starostu v blízkosti miestnosti, kde sídlila miestna volebná komisia sťažovateľ v I. rade uviedol, že tento plagát mal byť umiestnený tak, že z volebnej miestnosti ho nebolo možné vidieť, avšak od vchodu do budovy áno. To, či tam ten plagát bol umiestnený aj pred dňom konania volieb, potvrdiť nevedel.

Zvolený starosta sa vyjadril, že do volieb priamo vôbec nezasahoval, o kampaň záujem neprejavil a voľby *„neovplyvňoval“*. Vo vzťahu k spornému plagátu uviedol, že ten tam bol umiestnený aj počas volebnej kampane, on však mal takú vedomosť, že všetky plagáty boli v deň volieb odstránené. V *„čase volieb“* nemal žiadnu vedomosť o tom, koľko obyvateľov sa prihlásilo na trvalý pobyt v obci. Ako súčasný starosta to však už vie a dodal, že v období po voľbách sa z trvalého pobytu odhlásilo približne 80 obyvateľov, a to prevažne z nehnuteľnosti so súp. číslom 88 (asi 40). Zvolený starosta ďalej dodal, že obyvatelia sa v súčasnosti nielen odhlasujú, ale *„noví“* sa aj na trvalý pobyt prihlasujú. Vo svojom vyjadrení taktiež uviedol: *„K ľuďom z novej spoločnosti J., a. s., mám dobrý vzťah, pretože vidím, že majú záujem o rozvoj obce.“*

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v I. rade uviedol, že k 15. máju 2008 žilo v obci 319 obyvateľov a že obyvatelia, ktorí sa odhlásili z trvalého pobytu, tak urobili sami.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov odpovedal, že nevie presne uviesť, koľko je v obci domov, ale súpisných čísel je okolo 200. Rovnako nevedel uviesť, *„koľko z týchto súpisných čísel je*

určených na bývanie“. Uviedol tiež, že na základe protestu okresnej prokuratúry sa niektorí obyvatelia odhlásili, ale niektorí nie, pretože v obci chcú mať trvalý pobyt.

Sťažovateľ v II. rade upresnil, že v obci je okolo 400 súpisných čísel.

Na otázky svojho právneho zástupcu zvolený starosta odpovedal, že bez ekonomickej podpory nie je možné organizovať nejaký rozvoj obce a že dochádza aj k rozvoju turistiky, ktorý by obec z vlastných zdrojov zabezpečiť nemohla.

Z vyjadrenia sťažovateľa v II. rade vyplynulo, že bol bývalým starostom obce a jej *„vývoj... viedol k dobrému koncu*“. Uviedol, že *„Keď stáli tí ľudia v rade na prihlasovanie, opýtal som sa jedného z tých, čo ide robiť, a on povedal, že sa ide prihlásiť k trvalému pobytu, a keď som sa ho opýtal, kde sa ide prihlásiť, tak povedal, že do J.*“. Poukázal tým na to, že poniektorí nevedeli, do akej obce sa na trvalý pobyt prihlasujú. K spornému plagátu zvoleného starostu umiestneného v blízkosti volebnej miestnosti uviedol, že ho nevidel.

Na otázku svojho právneho zástupcu uviedol, že nevie presne uviesť, či sa za jeho funkčného obdobia (t. j. predošlého volebného obdobia) do nehnuteľností so súp. číslami 111 a 72 niekto prihlasoval na trvalý pobyt, alebo nie, myslí si však, že nie.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v I. rade odpovedal, že za jeho pôsobenia ako starostu obce bol počet obyvateľov okolo 200. Ročne sa prihlásilo na trvalý pobyt asi 20 obyvateľov.

Zvolený poslanec Š. P. vo svojej výpovedi uviedol, že *„robil*“ volebnú kampaň zvolenému starostovi, avšak *„proces prihlasovania*“ neorganizoval. Z počutia mal vedomosť o tom, že sa obyvatelia na trvalý pobyt v obci prihlasovali, *„aby dali svoj hlas svojmu kandidátovi*“. Nevedel však, do ktorých nehnuteľností sa prihlasovali. Poznamenal, že aj sťažovatelia v I. a II. rade mali svojich prívržencov, ale nevedel o tom, že sa *„nejako manipulovalo s voličmi*“. O tom, do akého času môžu byť volebné plagáty vyvesené, vedel a sám osobne všetky odstránil, avšak volebné *„plagáty boli po celej obci a mohol niekto plagát vziať a vyvesiť ho na druhý deň*“. Sporný plagát umiestnený v blízkosti volebnej miestnosti nevidel.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov uviedol, že mal vedomosť o tom, že obyvatelia sa prihlasovali na trvalý pobyt do objektu sťažovateľa v I. rade, ale aj do iných budov, a dodal, že *„zastavila sa pri mne skupinka mladých ľudí, ktorí mi hovorili, že sa prihlasujú ľudia do priestorov Ing. V., a že oni by ho nechceli za starostu. ... Boli to športovci, ktorí chodia do obce lyžovať. A myslím si, že sa išli aj oni prihlásiť a išli voliť niekoho iného.“*

Zvolený poslanec A. K. uviedol, že je členom predstavenstva spoločnosti J., a. s., a v čase volieb bol aj jej zamestnancom. V súčasnosti je poslancom obecného zastupiteľstva. Na trvalý pobyt v obci sa prihlásil asi tri mesiace pred konaním volieb. Pretože chcel ovplyvniť vývoj obce, kandidoval za poslanca obecného zastupiteľstva a hľadal si podporu. V obci je na trvalý pobyt prihlásených málo obyvateľov, avšak pracuje ich tam asi 500. Pretože rozvoj obce nie je možný bez nejakých pravidiel a finančných podpôr, nemalo by sa brániť niekomu, kto chce pomôcť. Podľa jeho slov *„nejakí zamestnanci chceli pomôcť, takže keď sa chcel niekto prihlásiť, ja som sa tomu nebránil“*. Svojím súhlasom teda umožnil, aby sa do budov, ktoré vlastnila spoločnosť J., a. s., prihlasovali obyvatelia na trvalý pobyt. Boli to ubytovne spravované ich spoločnosťou, preto to bolo možné. A. K. ďalej uviedol, že niektorí z prihlásených tam bývali, ale nevie, či tam stále bývajú. Prihlasovanie sa obyvateľov bolo podľa jeho slov absolútne slobodné, ale za akým účelom tak robili, uviesť nevedel. K tvrdeniam, že jedna z budov je budovou pošty, uviedol, že táto prešla prestavbou. So zvoleným starostom sa zoznámili v spoločnosti J., a. s., kde mali dobré pracovné vzťahy. V deň volieb si v blízkosti volebnej miestnosti žiaden volebný plagát nevšimol. Napokon A. K. dodal, že spoločnosť J., a. s., sa stále snažila vychádzať v ústrety občanom obce a dávala im lístky *„na lyžovanie“* a *„nebolo to účelové v rámci volebnej kampane, avšak toho roku spoločnosť nič nedávala, práve z dôvodu, že sa to takto zneužilo“*. Na záver dodal, že on nikomu žiaden pokyn na prihlasovanie obyvateľov na *„políciu“* nedával.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov uviedol, že z dôvodu svojej kandidatúry na poslanca obecného zastupiteľstva oslovil *„ľudí, ktorí majú záujem o obec“*, ale nenavádzal ich, aby sa v obci prihlásili na trvalý pobyt. Oslovoval tak každého *„potencionálneho človeka, či*

bol, alebo nebol občanom obce, ktorý mohol mať záujem o rozvoj obce“. Po konzultácii o možnosti prihlasovania na trvalý pobyt s „*právnikmi*“ dal pokyn, aby osobám, ktoré chcú byť prihlásené na trvalý pobyt (v zariadeniach spoločnosti J., a. s.), to bolo umožnené. On však prihlasovanie osôb „*nesledoval*“. Na ekonomiku ich spoločnosti prihlasovanie obyvateľov nemalo ani negatívny, ani pozitívny vplyv.

V. Č. - kandidát na poslanca a zároveň zvolený poslanec vo svojom vyjadrení uviedol, že v období troch mesiacov pred konaním volieb sa na trvalý pobyt v obci prihlásilo 158 a odhlásilo 24 obyvateľov. V januári 2007 sa odhlásilo 35 obyvateľov a nebolo to na základe protestu prokurátora, ktorý je datovaný až 15. januára 2007. Väčšina obyvateľov bola prihlásená do budov so súp. číslami 111 a 72, pritom budova so súp. číslom 72 nie je vhodná na bývanie pre taký vysoký počet osôb, ktorí sa tam prihlásili. Tie priestory nie sú podľa jeho slov obývatel'né. Z počutia vie, že boli aj takí voliči, ktorí išli voliť z dôvodu získania „*lístkov na lyžovanie – konkrétne p. O.*“. Takýchto voličov malo byť viac. Jemu to povedal iba jeden z nich. Podľa jeho názoru „*nahlasovanie ľudí bolo určite účelové*“ a nebolo v súlade so zákonom, čo potvrdzujú aj protesty okresnej prokuratúry. K spornému volebnému plagátu zvoleného starostu uviedol, že určite bol v deň volieb umiestnený v blízkosti volebnej miestnosti a nebolo možné si ho nevšimnúť. Miestnu volebnú komisiu na tento plagát však neupozornil. Vtedy sťažovateľ v I. rade uviedol, že on tak urobil, t. j. upozornil miestnu volebnú komisiu na predmetný plagát, ale neoveroval, či došlo k jeho odstráneniu. V. Č. však potvrdil, že večer v deň konania volieb tam ten plagát bol ešte umiestnený.

V. Č. zo skupiny oprávnených voličov, členka miestnej volebnej komisie, vo svojej výpovedi uviedla, že podľa nej sa volieb zúčastnili aj voliči, ktorí nikdy v obci „*nežili*“, a z informácií, ktoré sa dozvedela od svojho manžela, mala pocit, že v obci boli prvýkrát. Voliť im však bolo umožnené na základe predloženia platných občianskych preukazov alebo na základe predložených potvrdení o trvalom pobyte. Nemala však vedomosť o tom, „*aby v deň volieb boli prihlasovaní... nejakí voliči*“. Zdalo sa jej však dosť zvláštne, že za posledný mesiac pred voľbami sa na trvalý pobyt prihlásilo toľko mladých ľudí, z ktorých mala dojem, „*že ani nevedia, kde sa nachádza obec*“. V. Č. potvrdila aj tú skutočnosť, že

prichádzajúci voliči upozorňovali na volebný plagát zvoleného starostu, ktorý visel pred volebnou miestnosťou, ale jeho odstránenie nijako neiniciovala. Podľa nej sa o to mal zaujímať predseda miestnej volebnej komisie. Porušenie volebného zákona videla v tom, že sčítavania hlasov sa zúčastnila aj zapisovateľka miestnej volebnej komisie G. P., ktorá sčítavala hlasy spolu s členkou miestnej volebnej komisie T. S. Na záver uviedla, že v deň volieb boli dodatočne zapísaní do voličského zoznamu voliči, ktorí sa preukázali buď platným občianskym preukazom, alebo potvrdením o trvalom pobyte.

Svedkyňa L. B., členka miestnej volebnej komisie, vo svojej výpovedi uviedla, že zápisnicu o výsledku volieb spočiatku nechcela spolu s V. Č. podpísať z dôvodu, že „*v obci žijem dlho a cudzí ľudia, ktorí sa poprihlasovali k pobytu budú rozhodovať o našej obci*“. Napokon však zápisnicu podpísali. Totožnosť voličov prichádzajúcich hlasovať overovala spolu so zapisovateľkou miestnej volebnej komisie G. P.. Niektorí z voličov na ich otázku, kde bývajú, odpovedali „*tam hore*“. Inak voľby prebehli regulárne. V deň volieb sa dopisovali do zoznamu oprávnených voličov tí, ktorí sa preukázali platným občianskym preukazom alebo „*potvrdeniami z polície*“, ktoré považovali za platné potvrdenia o trvalom pobyte, o čom utvrdila miestnu volebnú komisiu jej zapisovateľka G. P. K „*novoprihláseným*“ voličom dodala, že títo prišli iba k voľbám. Nikdy ich v obci predtým ani po voľbách nevidela. O umiestnení volebného plagátu v blízkosti volebnej miestnosti nemala vedomosť ani si nespomína, že by sa odstraňovaním nejakého plagátu miestna volebná komisia zaoberala. K sčítavaniu hlasov uviedla, že ich spočítavala aj zapisovateľka miestnej volebnej komisie G. P., a to spolu s členkou T. S.

Svedkyňa G. P., zapisovateľka miestnej volebnej komisie a zároveň pracovníčka obecného úradu, ktorá vykonávala úkony spojené s prihlasovaním na trvalý pobyt osôb v obci, vypovedala, že pred voľbami sa na trvalý pobyt prihlasovali obyvatelia osobne aj prostredníctvom poverenej osoby, ktorá predložila prihlasovací lístok, súhlas majiteľa objektu, do ktorého sa prihlasovali, a fotokópie občianskych preukazov. Majiteľmi objektov, do ktorých dochádzalo k prihlasovaniu osôb na trvalý pobyt, boli sťažovatelia v I. rade a spoločnosť J., a. s. Podľa odhadu svedkyne sa od septembra 2006 prihlásilo na trvalý pobyt okolo 80 obyvateľov a odhlásilo okolo 50. Z akých dôvodov sa osoby

prihlasovali na trvalý pobyt, uviesť nevedela. V krátkom čase pred voľbami bola práceneschopná, preto sa v tom čase osoby neprihlasovali na trvalý pobyt v ohlasovni obce, ale iba „na polícii v L.“. Tam bolo prihlásených asi 29 osôb. V deň volieb sa na trvalý pobyt v obci neprihlasovali žiadni občania, iba sa dopisovali voliči do zoznamu, ktorí sa preukázali platným občianskym preukazom alebo potvrdením o trvalom pobyte. K priebehu prihlasovania osôb na trvalý pobyt v obci tiež uviedla, že tých, ktorí tak nerobili osobne, prihlásili iba so súhlasom majiteľa na základe splnomocnenia. Za niektorých prihlasovacie lístky predložila Z. F., a to opakovane „*niekedy priniesla päť, inokedy viac alebo menej*“. Či do už uvedených objektov boli aj v minulosti prihlásené nejaké osoby, uviesť nevedela. V priebehu volieb nezaregistrovala žiadnu sťažnosť na ich priebeh a nevidela ani žiadne „*fotografie*“ kandidátov v deň volieb. Podľa slov svedkyne „*ja som hlasy nesčítavala, iba som po niekom preratávala hlasovacie lístky. ... sedeli sme všetci spolu a kontrolovali to.*“. V závere svojej výpovede zopakovala, že ona hlasovacie lístky nespočítavala.

Svedkyňa Z. F. vo svojej výpovedi uviedla, že pracuje v spoločnosti J., a. s., a má trvalý pobyt v obci asi od novembra 2006. Ju však nikto nepožiadala, aby sa na trvalý pobyt v obci prihlásila. Urobila tak z vlastnej vôle, pretože to „*považovala za svoju povinnosť, keďže tam pracujem*“. Tvrdila tiež, že ju nik nepožiadala o vybavenie trvalého pobytu, iba ju niektorí požiadali, aby zanesla ich prihlášky na obecný úrad. Podľa nej si takto chceli dotyční ušetriť cestu. Dôvod, prečo sa osoby chceli prihlásiť v obci na trvalý pobyt, jej nebol známy, osobne však tých ľudí poznala, ale koľko ich bolo, povedať nevedela. Odhadovala tak 15 osôb. Nevedela ani na akú adresu sa prihlasujú. Medzi materiálmi, ktoré doručila na obecný úrad, bol vyplnený prihlasovací lístok, odhlasovací lístok a fotokópia občianskeho preukazu. Predpokladala, že osoby, ktoré sa prihlásili na trvalý pobyt v obci, tak urobili preto, lebo tam chceli bývať, ale či tam bývajú, povedať nevedela. Svedkyňa súhlas vlastníka objektu na prihlásenie na trvalý pobyt nikomu „*nevybavovala*“. Urobila tak iba pre seba a jednu svoju kolegyňu. K volebnému plagátu umiestnenému v blízkosti volebnej miestnosti uviedla, že si nepamätá, že by nejaký počas volieb videla.

Svedok J. O. vo svojej výpovedi uviedol, že občanom obce je od 20. novembra 2006. Na trvalý pobyt sa prihlásil do objektu so súp. číslom 203, ktorý sa nachádza v chatovej

oblasti. Dosiaľ je obyvateľom obce a volieb v decembri 2006 sa zúčastnil. Žiadne výhody za to, že sa na trvalý pobyt v obci prihlásil, nemal. Tlačivo na prihlásenie si osobne prevzal, vyplnil ho, ale nepamätal sa, kto ho na obecný úrad doručil. Dodal, že v súčasnosti býva „inde“, ale v zime býva v obci na adrese, na ktorú sa prihlásil. „Netušil“ však, komu patrí chata, v ktorej má trvalý pobyt.

Na otázky ostatných účastníkov konania a ich právnych zástupcov svedok uviedol, že v obci nebýva, má tam iba trvalý pobyt. Nepamätá sa však, kto mu povedal, že tam bývať môže. Následne odpovedal, že tam nikdy nebýval. Využil možnosť prihlásiť sa na trvalý pobyt, pretože sa tam zdržiava „celú zimu“. Poznamenal tiež, že „za túto chatu nič neplatím“. Jeho manželka tiež mala prihlásený trvalý pobyt v tomto objekte (súp. číslo 203), ale neskôr sa prehlásila do L., prečo tak urobila, nevedel. Dodal tiež, že „lístky na lyžovanie“ tak sebe, ako aj manželke kupoval a nie je pravdou, že sa na trvalý pobyt v obci prihlásil z dôvodu, že tieto „lístky“ získa zadarmo. Dôvodom jeho prihlásenia bolo, že chcel bývať v horách.

Svedkyňa T. F. vo svojej výpovedi uviedla, že v súčasnosti má trvalý pobyt v L. V obci bola na trvalý pobyt prihlásená iba krátky čas, ale nevedela na akej adrese. Do L. sa prehlásila asi týždeň po voľbách. Obec navštevovala iba zriedka. Zamestnaná bola v lyžiarskej škole a asi mesiac pred voľbami ju zamestnávateľ oslovil s ponukou na prehlásenie si trvalého pobytu do obce s tým, že takto bolo možné získať pre školu voľné „lyžiarske lístky“. Potom jej bolo oznámené, že „si treba ísť splniť občiansku povinnosť a ísť voliť“. Keď si uvedomila, že má ísť voliť, tak od toho „odstúpila“ a volieb sa nezúčastnila. Takto sa malo z lyžiarskej školy prehlásiť približne 5 – 6 ľudí. Pokiaľ má vedomosť, tak sa do obce prihlásilo viacero ľudí, aby získalo „lístky na lyžovanie“. Na záver dodala, že síce to nevie presne, ale podmienkou na získanie „voľného lyžiarskeho lístka“ bolo „ísť voliť“.

Svedok P. Š. vo svojej výpovedi uviedol, že v obci nikdy nebýval a na trvalý pobyt v obci sa prihlásil jeden deň pred konaním volieb. Odhlásil sa asi 2 - 3 týždne potom. Na akej adrese bol prihlásený, povedať nevedel. Súhlas na prihlásenie do objektu dával jeho majiteľ. Bol to objekt, ktorý prerábala stavebná firma, v ktorej pracoval. Prihlásil sa osobne

spolu s asi piatimi kolegami, a to z dôvodu, že takto mohol získať lístok na „*lyžiarsky vlek*“. Dozvedel sa o tom od svojich kolegov, ktorí to našli na internete. Kto tie lístky ponúkal, však povedať nevedel. Volieb sa zúčastnil, teda bol hlasovať, pretože to bola podmienka na získanie lístka. K tomu, koho mali voliť, sa žiadne stretnutie nekonalo a ani sa nič nedohodlo. Na záver svedok uviedol, že volil náhodným výberom mena kandidáta.

Poznámka: Z prehľadu poskytnutého obcou bol svedok prihlásený na trvalý pobyt v obci 1. decembra 2006 a odhlásený 6. decembra 2006 v budove so súp. číslom 88.

Sťažovateľ v I. rade nevedel uviesť, či tomuto svedkovi dal súhlas na prihlásenie na trvalý pobyt v objekte, ktorého bol vlastníkom.

Svedok V. K. vo svojej výpovedi uviedol, že je obyvateľom D. Deň pred voľbami sa prihlásil na trvalý pobyt do obce a odhlásil sa asi týždeň po voľbách. K jeho prihláseniu sa do obce ho motivovalo získanie „*voľných lístkov na lyžiarsky vlek*“. Nevie, od koho sa o tejto možnosti dozvedel, ale malo sa to nachádzať aj na internete. Na akej adrese v obci bol prihlásený, nevedel. Volieb sa zúčastnil, nemal však pokyn, ktorého konkrétneho kandidáta má voliť. V deň volieb sa iba hovorilo, kto koho pozná a koho bude voliť. Podľa neho sa získanie „*voľných lístkov*“ na to (hlasovanie za konkrétneho kandidáta) ani nevzťahovalo. Kto udelil súhlas na prihlásenie trvalého pobytu v objekte, povedať nevedel, ale asi to bol „*pán V.*“. Voľné lístky na lyžiarsky vlek napokon nedostal.

Po skončení výsluchu svedkov sťažovateľ v I. rade a jeho právny zástupca navrhli ešte vypočuť svedkov J. V., D., a J. V. na preukázanie tvrdenia, že zapisovateľka miestnej volebnej komisie G. P. aktívne sčítavala hlasy, právny zástupca sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov navrhol vypočuť ďalších svedkov, ktorí boli prihlásení na trvalý pobyt v budovách so súp. číslami 111 a 72, a napokon právny zástupca zvoleného starostu navrhol, ak ústavný súd rozhodne o ďalšom výsluchu, predvolať opätovne aj členku miestnej volebnej komisie T. S. a vypočuť ju v súvislosti s postupom pri sčítavaní hlasov.

Ústavný súd nepovažoval za potrebné predvolať a vypočuť označených svedkov, pretože dospel k záveru, že z predložených sťažností, ich príloh, ako aj z už vykonaného

dokazovania získal dostatočné dôkazy na rozhodnutie o podaných sťažnostiach vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce a volieb poslancov do obecného zastupiteľstva obce konaných 2. decembra 2006.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa čl. 64 ústavy základom územnej samosprávy je obec.

Podľa čl. 64a ústavy obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správe celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt.

Podľa čl. 67 ústavy územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku.

Podľa čl. 69 ods. 1 ústavy orgánmi obce sú a) obecné zastupiteľstvo, b) starosta obce.

Podľa čl. 69 ods. 2 ústavy obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt.

Podľa čl. 69 ods. 3 ústavy starostu obce volia obyvatelia obce, ktorý majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie.

Podľa § 1 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o obecnom zriadení základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o obecnom zriadení obyvateľom obce je osoba, ktorá má na území obce trvalý pobyt.

Podľa § 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“) právo voliť do orgánov samosprávy obcí majú obyvatelia Slovenskej republiky, ktorí majú v obci trvalý pobyt a najneskôr v deň volieb dovŕšili 18 rokov veku.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojim hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom výkladu zákonov, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a uplatňovanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ustanovenie čl. 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 18/07 alebo PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,

- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už samo osebe spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Sťažovatelia vo svojich sťažnostiach v podstate zhodne namietajú nezákonnosť a neústavnosť volieb spočívajúcu predovšetkým v prospech jednotlivých kandidátov (či už na starostu obce, alebo poslancov obecného zastupiteľstva) organizovaným prihlasovaním početnej skupiny obyvateľov (potencionálnych voličov) na trvalý pobyt v obci spôsobom porušujúcim aj platné právne predpisy za účelom vytvorenia čo najväčšej voličskej základne toho - ktorého kandidáta, a to v relatívne krátkom čase pred konaním volieb. Navyše, prihlasovanie obyvateľov na trvalý pobyt v obci v spojení s vykonaním hlasovania v nadchádzajúcich voľbách malo byť v tomto prípade podľa tvrdenia sťažovateľov motivované poskytnutím protihodnoty.

V súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľov ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že trvalý pobyt v obci, ako ústavná a zákonná podmienka výkonu aktívneho volebného práva (ale i pasívneho volebného práva) pre voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce, nie je v právnej úprave ustanovená samoučelne. Sleduje totiž

legitímny cieľ, aby orgány samosprávy obce mali právo voliť len obyvatelia obce, t. j. tí, ktorí v obci trvale žijú, a teda tvoria (relatívne) trvalú súčasť územného spoločenstva osôb, ktoré si prostredníctvom volieb do orgánov samosprávy obcí volí svojich zástupcov za tým účelom, aby im zverilo na obdobie štyroch rokov podstatný rozsah svojho práva na výkon územnej samosprávy. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že ide o cieľ, ktorý vychádza z podstaty územnej samosprávy ako ústavného princípu, ktorá je jednou zo základných hodnôt demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 55/00). Za týchto okolností sú v rozpore s účelom a funkciou volieb do orgánov samosprávy obcí také aktivity kandidátov na funkcie v orgánoch samosprávy obcí, ktoré na základe zneužitia liberalizácie právnej úpravy hlásenia (trvalého) pobytu občanov (zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov) smerujú k tomu, aby sa týchto volieb mohli zúčastniť aj také osoby, ktoré trvalo žijú mimo územia obce, a teda netvoria, resp. v skutočnosti nechcú tvoriť trvalú súčasť tohto územného spoločenstva fyzických osôb (obyvateľov obce). Zvlášť negatívne treba hodnotiť takéto aktivity vtedy, ak kandidáti na volené funkcie v orgánoch samosprávy obce, resp. subjekty, ktoré ich kandidatúru podporujú, prisľúbia fyzickým osobám, ktoré trvalo nežijú na území obce, určitú protihodnotu za to, že sa v obci prihlásia na trvalý pobyt v čase pred voľbami za účelom výkonu volebného práva do orgánov samosprávy obce.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že pri výkone svojej právomoci rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti všetkých typov volieb, t. j. aj volieb do orgánov samosprávy obcí je obzvlášť potrebné chrániť princíp slobodných volieb, ktorý zahŕňa v sebe tak organizačné záruky volebného procesu, ako aj ľudskoprávnu dimenziu volieb.

Pojem slobody volieb treba vykladať materiálne, a nie iba formálne. O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiadny nátlak nútiaci ich na hlasovanie pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám, a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich

postojov nezávisle, bez použitia násilia či hrozby násilia, donútenia, navádzania pod vplyvom príslubov či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu.

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že výsledok volieb tak starostu, ako aj poslancov obecného zastupiteľstva je nepochybne závislý okrem iného aj od počtu voličov, ktorí využili svoje právo voliť.

Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce vyplýva, že do zoznamov voličov bolo zapísaných 363 osôb. Počas volieb bolo voličom vydaných 310 obálok, z ktorých 309 bolo odovzdaných. Pre voľby do obecného zastupiteľstva bolo odovzdaných 300 platných hlasovacích lístkov a pre voľby starostu obce 294 platných hlasovacích lístkov.

Vykonaným dokazovaním bolo v konaní pred ústavným súdom preukázané, že v období dvoch mesiacov pred konaním volieb sa na trvalý pobyt v obci prihlásilo 177 osôb oprávnených voliť, t. j. 49 % zo všetkých oprávnených voličov, z nich 169 sa hlasovania aktívne zúčastnilo, čo predstavuje 54,5 % všetkých zúčastnených voličov.

Do októbra 2007 sa pritom z trvalého pobytu v obci odhlásilo 64 osôb. Najpočetnejšie sa obyvatelia odhlasovali v priebehu prvých mesiacov po uskutočnených voľbách, t. j. v decembri 2006 - 24 obyvateľov, v januári 2007 - 12 obyvateľov, vo februári 2007 - 6 obyvateľov a v marci 2007 - 7 obyvateľov.

Z uvedeného vyplýva, že nie malá časť voličov, ktorí sa prihlásili na trvalý pobyt v obci v čase bezprostredne pred voľbami, v skutočnosti nemala záujem stať sa obyvateľmi s trvalým pobytom v obci, t. j. stať sa súčasťou územného spoločenstva obyvateľov obce, čo naznačuje, že ich prihlásenie na trvalý pobyt bolo účelové. Vzhľadom na túto okolnosť nemožno racionálne predpokladať, že tieto osoby si vo voľbách zvolili „svojich“ zástupcov, ktorí by sa pri výkone verejnej moci v rámci samosprávy obce starali o všestranný rozvoj obce a o ich potreby ako „obyvateľov“ tejto obce.

V tejto súvislosti ústavný súd považoval za dôležité hľadať odpoveď na otázku, či kandidáti na volené funkcie (či už na funkciu starostu, alebo poslancov obecného zastupiteľstva) mohli mať prospech vo voľbách z takého postupu „novoprihlásených“ voličov; ústavný súd pritom vychádzal najmä z vyjadrení a výpovedí účastníkov konania.

Zvolený starosta obce uviedol, že v minulosti pracoval „*pre spoločnosť J., a. s.*“ a že k „*ľuďom z novej spoločnosti J., a. s. má dobrý vzťah, pretože... majú záujem o rozvoj obce*“. Taktiež dodal, že rozvoj obce nie je možný bez ekonomickej podpory a obec by z vlastných zdrojov tento rozvoj nemohla zabezpečiť. Zvolený poslanec obecného zastupiteľstva A. K. uviedol, že je členom predstavenstva spoločnosti J., a. s., a v čase volieb bol aj jej zamestnancom. So zvoleným starostom obce sa zoznámil v tejto spoločnosti a mali „*dobré pracovné vzťahy*“. Taktiež uviedol, že spoločnosť J., a. s., „*sa snažila vychádzať v ústrety občanom obce stále*“ a že táto spoločnosť „*dávala lístky na lyžovanie*“, ale „*nebolo to účelové v rámci volebnej kampane, avšak toho roku spoločnosť nič nedávala, práve z dôvodu, že sa to takto zneužilo*“. Rovnako z obsahu jeho výpovede vyplynulo, že umožnil prihlásenie na trvalý pobyt v budovách spoločnosti J., a. s., osobám, ktoré chceli „*pomôcť*“. Z výpovede zvoleného poslanca Š. P. vyplynulo, že tento „*robil*“ volebnú kampanť zvolenému starostovi. Vzhľadom na uvedené možno dôvodne predpokladať (závažné dôvody, ktoré by nasvedčovali opaku, sa v priebehu dokazovania nevyskytli), že voliči, ktorí sa prihlasovali na trvalý pobyt v objektoch, ktorých vlastníkom je spoločnosť J., a. s., (súp. č. 72 a 111), tak urobili s cieľom následnej podpory vo voľbách toho, kto im to umožnil (zvolený poslanec obecného zastupiteľstva A. K.), pričom uvedené skutočnosti naznačujú, že z toho mohol mať v konečnom dôsledku vo voľbách prospech aj zvolený starosta a ďalší zvolený poslanec obecného zastupiteľstva (Š. P.).

Vo vzťahu k prihlasovaniu obyvateľov na trvalý pobyt v budove so súp. číslom 88, ktorej vlastníkom je sťažovateľ v I. rade, je odpoveď na otázku, v čí prospech sa tak dialo, jednoznačnejšia. Sám sťažovateľ v I. rade vo svojom vyjadrení pri výsluchoch svedkov uviedol, že to umožnil z dôvodu, „*že vytvoríme protiváhu proti tým, čo sa prihlasovali za akciovú spoločnosť J., a. s., a že táto protiváha zabezpečí taký chod v obci, aký sme chceli*“,

čím potvrdil, že sa aktívne podieľal na aktivitách obchádzajúcich účel a funkciu volieb do orgánov samosprávy obcí s cieľom získať z nich osobný prospech.

Svedkovia T. F., P. Š. a V. K. svojimi výpoveďami jednoznačne potvrdili, že nielen ich, ale aj rozhodnutie ďalších osôb, ktoré sa prihlásili v krátkom čase pred uskutočnením volieb, bolo motivované získaním „*voľných lístkov na lyžiarsky vleč*“ s vedomím, že ďalšou podmienkou bola aktívna účasť na hlasovaní vo voľbách.

Za porušenie slobody volieb treba nepochybne pokladať aj také konanie, ktoré spočíva v prisľube finančných výhod nie malej hodnoty. V danom prípade preukázaný prisľub vo forme poskytnutia voľných lístkov na lyžiarsky vleč nepochybne mohol mať vplyv na zvolenie starostu a poslancov obecného zastupiteľstva v obci. Volebné právo viacerých voličov (minimálne v 10 prípadoch) nebolo slobodné, pretože sa volieb zúčastnili iba pre prisľub finančných výhod nie malej hodnoty. Pokiaľ však nejde o slobodné voľby, takéto voľby neplnia svoje základné funkcie, medzi ktoré patrí hlavne demokratická legitímácia politickej moci.

Ústavný súd už vo svojich doterajších rozhodnutiach viackrát zdôraznil, že jeho úlohou je posúdiť ústavnosť a zákonnosť volieb zo širšieho hľadiska. Ide teda nielen o posúdenie samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom. Práve preto je aj závažné, hrubé a opakované porušenie právnej úpravy volebného procesu dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné. Na dodržiavanie právnej úpravy celého volebného procesu existuje verejný záujem, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Volič má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel (obdobne napr. PL. ÚS 6/06, PL. ÚS 18/07).

Ústavný súd je toho názoru, že prisľúbenie materiálnej výhody voličom predstavuje nepochybne činnosť, ktorá patrí medzi aktivity slúžiace na podporu kandidáta vo voľbách. Nie je pritom nevyhnutné zistiť ani preukázať konkrétny dopad, či výsledok takýchto aktivít

ovplyvnil voľby, ale vychádza sa z ich obvyklého alebo zjavného zamerania, a preto uvedené konanie v každom prípade nepriaznivo ovplyvňuje slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti podľa čl. 31 ústavy (mutatis mutandis PL. ÚS 15/07).

Podľa názoru ústavného súdu poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech (PL. ÚS 6/06).

Vychádzajúc z uvedených zásad a pravidiel a opierajúc sa o svoje skutkové zistenia ústavný súd konštatuje, že organizovanie aktivít smerujúcich k prihlasovaniu osôb na trvalý pobyt v obci v krátkom období pred konaním volieb do orgánov samosprávy obcí, na ktorom sa preukázateľne priamo podieľali aj niektorí kandidáti na volené funkcie (kandidát na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva A. K. a kandidát na funkciu starostu sťažovateľ v I. rade), a motivovanie týchto osôb k takémuto postupu prisľúbením materiálnej výhody nemalej hodnoty v prípade, že sa aktívne volieb zúčastnia, nemožno hodnotiť inak než ako hrubé porušenie princípu slobodných volieb, ako aj ústavných princíпов zakotvených v čl. 30 a čl. 31 ústavy.

Ústavný súd už vo svojom rozhodnutí č. k. PL. ÚS 5/03-110 vyslovil, že „... tzv. kupovanie hlasov... voličov... hodnotí... ako najzávažnejšie porušenie ustanoveného zákazu volebnej kampane, pretože ide o aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie.“.

Rovnaké posúdenie si zaslúži aj prisľub získania materiálneho prospechu nemalej hodnoty za účasť na hlasovaní vo voľbách, ktoré viedlo k pohnútke početnej skupiny osôb prihlásiť sa na trvalý pobyt v obci aj v danom prípade. K tomuto záveru viedla ústavný súd tá skutočnosť, že sa tak dialo vo veľkom počte v relatívne krátkom čase pred konaním volieb a zjavne v súvislosti s voľbami do orgánov samosprávy obce. Ústavný súd preto

nemal žiadnu pochybnosť o tom, že tieto aktivity slúžili na podporu výzvy voliť určitého kandidáta.

Ústavný súd konštatuje, že postup zameraný na rozširovanie voličskej základne v prospech jednotlivých kandidátov znamenal v posudzovanom prípade hrubé porušenie princípu slobodných volieb a ústavných princíпов zakotvených v čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy, pričom bol spôsobilý priamo a relevantne ovplyvniť konečný výsledok volieb tak starostu obce, ako aj poslancov obecného zastupiteľstva.

Ústavný súd po starostlivom zvážení všetkých okolností daného prípadu hodnotiac vykonané dôkazy jednotlivo, ako aj v ich súhrne dospel k záveru, že voľby konané 2. decembra 2006 v obci neprebehli v súlade s ústavnoprávnymi princípmi, a to najmä z dôvodu, že skupina voličov, ktorá bola spôsobilá vzhľadom na jej početnosť ovplyvniť výsledky volieb do orgánov samosprávy obce (tak starostu, ako aj poslancov obecného zastupiteľstva), tak urobila pre získanie nemalej finančnej protihodnoty, pričom z okolností prípadu vyplýva, že značná časť osôb nemala skutočný záujem na naplnení účelu a funkcie volieb do orgánov samosprávy obcí tak, ako vyplývajú z príslušných ustanovení ústavy (najmä čl. 30 ods. 1 v spojení s čl. 64 ods. 2 a 3).

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že voľby starostu, ako aj voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce D. konané 2. decembra 2006 boli nepochybne poznačené ovplyvňovaním ich výsledku a je zrejmé, že týmto postupom došlo k zásahu do slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, vyhlásil tieto voľby za neplatné, a to v dôsledku porušenia čl. 30 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 31 ústavy.

V okolnostiach danej veci ústavný súd už nepovažoval za zvlášť relevantné zisťovanie miery pričinenia sa jednotlivých kandidujúcich subjektov na aktivitách smerujúcich k neústavnosti volieb. Rozhodujúcim je, že tieto aktivity skutočne ovplyvnili výsledky napadnutých volieb.

Vzhľadom na zreteľne preukázanú skutočnosť, že aj sťažovateľ v I. rade ako kandidát na starostu obce, ale aj ako kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva umožnil prihlasovanie osôb na trvalý pobyt za účelom ovplyvnenia výsledku volieb, a teda v istom zmysle zneužil svoje práva, a pretože iniuria ius non oritur, jeho sťažnosť sa javí ako taká, ktorá spĺňa podmienky na jej zamietnutie. Tento záver síce neplatí pre sťažnosť sťažovateľa v II. rade, kandidátov na poslancov a skupiny oprávnených voličov, avšak vzhľadom na skutkové a právne okolnosti danej veci už bolo bez právneho významu osobitne sa zaoberať týmito sťažnosťami, keďže v konečnom dôsledku závery o týchto sťažnostiach by nemali praktický dopad na výrok tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne aj ostatnými argumentmi sťažovateľov v danej veci (napr. umiestnenie volebného plagátu zvoleného starostu v blízkosti volebnej miestnosti, sčítavanie hlasov zapisovateľkou miestnej volebnej komisie), pretože vzhľadom na ich obsah už nemohli podstatnejším spôsobom ovplyvniť výrok rozhodnutia ústavného súdu. Z týchto dôvodov sa sťažovateľmi a ich právnymi zástupcami navrhované doplnenie dokazovania (po vykonaní výsluchov svedkov) javilo ako nadbytočné.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2008